

I. DISPOSICIONS GENERALS

CAP DE L'ESTAT

12961 *Llei Orgànica 9/2011, de 27 de juliol, de drets i deures dels membres de les Forces Armades.*

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegem i entenguen esta llei
Sapieu: Que les Corts Generals han aprovat la llei orgànica següent i jo la sancione.

PREÀMBUL

I

Els drets fonamentals i llibertats públiques reconeguts en la Constitució, una vegada transcorreguts més de trenta anys des de la seua promulgació, estan profundament consolidats en la nostra societat. En esta llei s'actualitza la regulació del seu exercici pels membres de les Forces Armades, tenint en compte la seua condició de servidors públics sotmesos a disciplina militar, per a adequar-la a eixa realitat social i al que preveu la Llei Orgànica 5/2005, de 17 de novembre, de la Defensa Nacional.

D'especial rellevància en la matèria són les referències que hi ha en la Constitució i les incloses en les lleis orgàniques del seu desplegament, així com la jurisprudència emanada del Tribunal Constitucional. També és necessari considerar determinats articles, encara vigents, de la Llei 85/1978, de 28 de desembre, de Reials Ordenances per a les Forces Armades.

Des de llavors, els exèrcits han evolucionat en un procés constant de profunda transformació i modernització i han aconseguit amb èxit l'objectiu de la seua plena professionalització. Amb esta llei es dona continuïtat a eixe procés per a actualitzar l'ordenament legislatiu en la matèria.

Els membres de les Forces Armades gaudixen dels drets fonamentals i llibertats públiques d'aplicació general a tots els ciutadans, i les limitacions per al seu exercici han de ser proporcionades i respectuoses amb el seu contingut essencial. S'han d'establir amb l'objectiu que les Forces Armades, mantenint les característiques de disciplina, jerarquia i unitat i el principi de neutralitat, estiguen en condicions de respondre a les exigències en l'àmbit de la seguretat i la defensa nacional.

Respecte als deures, que caracteritzen la condició militar, són essencials el de defensar Espanya, el de complir les missions assignades en la Constitució i en la Llei Orgànica de la Defensa Nacional i el d'actuar d'acord amb les regles de comportament del militar que es basen en valors tradicionals de la milícia i s'adapten a la realitat de la societat espanyola i a la seua integració en l'escenari internacional.

En funció dels anteriors criteris, amb esta llei es regula l'estatut dels membres de les Forces Armades, sustentat en l'adequat equilibri entre l'exercici de drets i l'assumpció de deures, per a fer possible el compliment de les missions de les Forces Armades i l'aplicació del principi d'eficàcia predicable de tota administració pública, al qual es referix l'article 103.1 de la Constitució, d'especial consideració en el cas del militar que és depositari de la força i ha d'estar capacitat i preparat per a usar-la, a les ordres del Govern, adequadament.

Amb tot això es complix el manament de la disposició final tercera de la Llei Orgànica de la Defensa Nacional, segons les previsions que figuren en l'apartat IX del preàmbul de la Llei 39/2007, de 19 de novembre, de la Carrera Militar.

II

Les novetats més rellevants són la regulació del dret d'associació, la creació del Consell de Personal de les Forces Armades i la de l'Observatori de la vida militar.

Amb la primera es produïx un important avanç qualitatiu al regular l'exercici d'eixe dret fonamental en l'àmbit professional, una de les vies per a facilitar la participació i col·laboració dels membres de les Forces Armades en la configuració del seu règim de personal.

Els militars poden constituir i formar part d'associacions, d'acord amb la Llei Orgànica 1/2002, de 22 de març, reguladora del dret d'associació. La remissió que efectuava a les Reials Ordenances per a les Forces Armades, aprovades per la Llei 85/1978, de 28 de desembre, és substituïda per esta llei orgànica en la qual s'establixen les especialitats del dret d'associació amb fins professionals fonamentant-se en els articles 8, 22 i 28 de la Constitució, amb la interpretació que es deriva de la Sentència del Tribunal Constitucional 219/2001, de 31 d'octubre.

En este sentit, es regulen les associacions professionals integrades per membres de les Forces Armades per a la defensa i promoció dels seus interessos professionals, econòmics i socials, es fixen les normes relatives a la seua constitució i règim jurídic i es crea un registre específic per a estes associacions en el Ministeri de Defensa.

Les associacions podran fer propostes i dirigir sol·licituds i suggeriments, així com rebre informació sobre els assumptes que afavorisquen la consecució dels seus fins estatutaris. Seguint el criteri jurisprudencial referit, estes formes de participació no podran emparar procediments o actituds de naturalesa sindical com la negociació col·lectiva, les mesures de conflicte col·lectiu o l'exercici del dret de vaga.

Les que tinguen un percentatge determinat d'afiliats participaran en el Consell de Personal de les Forces Armades i podran contribuir, per mitjà d'informes o consultes, en el procés d'elaboració de projectes normatius que afecten el règim de personal.

Amb l'esmentat Consell s'establixen i formalitzen les relacions entre el Ministeri de Defensa i les associacions professionals de membres de les Forces Armades i es posen en marxa mecanismes d'informació, consulta i proposta sobre el règim del personal militar. Es pretén que esta via siga un complement adequat de la representació institucional que s'exercix a través de la cadena de comandament militar i de les vies previstes en esta llei per a la presentació pels membres de les Forces Armades d'iniciatives i queixes en l'àmbit intern.

Esta llei establix els criteris substantius sobre el funcionament del Consell de Personal, la seua composició bàsica, funcions, règim de treball i vies per a la presentació de les propostes per les associacions.

En compliment de la disposició final tercera de la Llei Orgànica de la Defensa Nacional, es crea l'Observatori de la vida militar, que es configura com un òrgan col·legiat, assessor i consultiu, les funcions del qual són analitzar aquelles qüestions que incidisquen en l'exercici dels drets fonamentals i llibertats públiques dels membres de les Forces Armades i fomentar aquelles actuacions que coadjuven a la millor regulació de la condició militar.

L'Observatori estarà compost per un nombre reduït de personalitats de reconegut prestigi en els àmbits de la defensa, en el de recursos humans o en el de drets fonamentals i llibertats públiques, el nomenament dels quals correspondrà al Congrés dels Diputats i al Senat.

Tot això li permetrà convertir-se en un òrgan bàsic en l'anàlisi de la condició militar i garant de l'equilibri entre deures i drets perquè les Forces Armades estiguen en condicions de complir adequadament les seues missions, al servici d'Espanya i de la pau i seguretat internacionals.

Els seus estudis i anàlisis tindran caràcter general i, per tant, no serà òrgan competent per a tramitar o resoldre queixes de caràcter individual. No obstant això, podrà rebre iniciatives sobre casos concrets, perquè, amb l'examen i recomanacions corresponents, es puguen facilitar solucions d'aplicació general per als membres de les Forces Armades.

III

Esta llei orgànica s'estructura en sis títols, amb 56 articles. El preliminar inclou, a més de les disposicions sobre l'objecte i àmbit d'aplicació, una sèrie d'articles que constitueixen preceptes essencials tant per a la regulació dels drets com per a la determinació de les obligacions del militar, com són el deure d'acatament de la Constitució, el principi d'igualtat, les regles de comportament del militar i el deure de neutralitat política i sindical.

En aplicació de la Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i hòmens i de la Llei de la Carrera Militar, el criteri de gènere en la regulació de l'exercici dels drets i llibertats, l'efectivitat de la igualtat entre les dones i els hòmens militars i l'eliminació de qualsevol discriminació per raó de sexe o gènere són principis transversals en esta llei.

Les regles de comportament del militar apareixen definides en l'article 4 de la Llei de la Carrera Militar, i el desplegament reglamentari figura en les Reials Ordenances per a les Forces Armades, aprovades pel Reial Decret 96/2009, de 6 de febrer. En esta llei orgànica es reproduïx la redacció de l'esmentat precepte amb dos importants novetats.

La primera, que ja figura en les mencionades Reials Ordenances, consisteix en la incorporació en la regla sèptima de l'article 6.1 d'esta llei orgànica de l'essencial principi d'unitat, indispensable juntament amb els de jerarquia i disciplina per a aconseguir la màxima eficàcia en l'acció de les Forces Armades.

La segona, que es materialitza en la regla quarta del mateix article 6.1, és una referència explícita als diferents escenaris de crisi, conflicte o guerra en què el militar pot exercir les seues comeses i haver d'afrontar situacions de combat.

En el títol I es regula l'exercici pels militars dels drets fonamentals i llibertats públiques que requereixen tractament específic, concretament la llibertat personal, el dret a la intimitat, la llibertat de desplaçament, la d'expressió, el dret de reunió, el d'associació, el de sufragi i el de petició. El títol es tanca amb el dret del militar de dirigir-se al Defensor del Poble.

En l'àmbit de les Forces Armades es respectarà i protegirà el dret a la llibertat religiosa, que s'exercirà d'acord amb la Llei Orgànica 7/1980, de 5 de juliol, sense perjudi de l'assistència religiosa, que ha de garantir el Govern de conformitat amb el que preveu la disposició addicional octava de la Llei de la Carrera Militar.

El títol II sistematitza els drets i deures de caràcter professional i els drets de protecció social, enllaçant amb la legislació vigent sobre personal militar i règim especial de seguretat social de les Forces Armades. El seu primer capítol es referix a este tipus de drets i deures i, en el segon, es dóna tractament específic i diferenciat al suport al personal, configurant-se com un sistema integrat d'atenció als drets i necessitats de benestar social dels membres de les Forces Armades.

El títol III es dedica a l'associacionisme professional, i en el capítol primer es regula el règim jurídic de les associacions d'eixe caràcter integrades per membres de les Forces Armades. La configuració del nou Consell de Personal, especial via de participació de les associacions professionals, s'inclou en un segon capítol.

En el títol IV s'establix el règim de drets fonamentals i llibertats públiques dels reservistes, ciutadans que, ateses les seues peculiaritats específiques, necessiten tractament diferenciat, ja que només tindran condició militar quan es troben activats i, en conseqüència, incorporats a les Forces Armades.

En el títol V es regula l'Observatori de la vida militar. A través dels seus quatre articles es determina l'objecte i la naturalesa, les funcions, la composició i el funcionament d'este òrgan.

A l'efecte d'esta llei el terme «unitat», en l'accepció d'entitat orgànica, pot fer referència tant a una unitat militar o vaixell i, si és el cas, centre o organisme, com a una base, aquarterament o establiment.

IV

La part final de la llei inclou dos disposicions addicionals, una transitòria, una derogatòria i quinze finals.

La disposició addicional primera es referix a l'afiliació de militars retirats en associacions professionals i a un altre tipus d'associacions a les quals poden pertànyer. També es regula la presència en les reunions del Consell de Personal de les Forces Armades de les associacions més representatives de militars retirats i discapacitats.

En la segona se suprimixen els antics consells assessors de personal, substituïts per les vies de participació establides en esta llei.

Per mitjà de la disposició transitòria única i mentres no s'actualitze la normativa sobre el règim de drets i deures del personal del Centre Nacional d'Intel·ligència, es regula que les mencions que s'efectuen en este a determinats articles de les Reials Ordenances per a les Forces Armades, aprovades per la Llei 85/1978, de 28 de desembre, es consideraran referides als corresponents preceptes d'esta llei orgànica.

Diverses disposicions finals es dediquen a adaptar al que preveu esta llei orgànica les normes que, en desplegament de la Constitució, regulen amb caràcter general l'exercici dels drets fonamentals i llibertats públiques.

En la disposició final quinta, com a conseqüència de la inclusió en esta llei orgànica de les regles essencials de comportament del militar, es fa una redacció nova de l'article 4.1 de la Llei de la Carrera Militar. També es modifica la disposició addicional sexta per a possibilitar que els metges militars es formen, per mitjà dels oportuns convenis de col·laboració amb universitats, en l'estructura d'ensenyança de les Forces Armades. Per mitjà de la disposició final sexta es modifica l'article 15 de la Llei 8/2006, de 24 d'abril, de Tropa i Marineria, per a afavorir la progressió professional a les distintes escales i, en concret, la promoció interna d'eixe personal a les escales de suboficials; i, amb la disposició final setètima, s'afig una nova disposició addicional en la Llei 26/1999, de 9 de juliol, de mesures de suport a la mobilitat geogràfica dels membres de les Forces Armades.

La disposició final octava es correspon amb el mandat derivat de la proposició no de llei aprovada per la Comissió de Defensa del Congrés dels Diputats en la seua sessió del dia 1 d'abril de 2009, en el sentit de realitzar una revisió en profunditat de la Llei Orgànica 8/1998, de 2 de desembre, de Règim Disciplinari de les Forces Armades. Esta revisió haurà d'incorporar els canvis necessaris per a la seua adaptació a esta llei orgànica.

En les disposicions finals novena i desena s'establixen terminis per a la constitució del Registre d'Associacions Professionals de membres de les Forces Armades i per a la posada en marxa del nou Consell.

A l'Observatori de la vida militar, en la disposició final onze, s'assigna la tasca d'efectuar anàlisis sobre els aspectes fonamentals de la llei, basades en l'experiència que s'adquirisca en la seua aplicació, i també sobre els elements que configuren la carrera militar.

Les últimes disposicions tracten de l'actualització del règim transitori de la Llei de la Carrera Militar, del fonament constitucional d'esta llei, del caràcter de llei ordinària de diversos articles i disposicions, així com de la data d'entrada en vigor d'esta.

TÍTOL PRELIMINAR

Disposicions generals Article 1. *Objecte.*

1. Esta llei orgànica regula l'exercici pels membres de les Forces Armades dels drets fonamentals i llibertats públiques establits en la Constitució, amb les peculiaritats derivades del seu estatut i condició de militar i de les exigències de la seguretat i defensa nacional. També inclou els seus drets i deures de caràcter professional i els drets de protecció social.

2. Així mateix crea l'Observatori de la vida militar.

Article 2. *Àmbit d'aplicació.*

1. Els destinataris d'esta llei són tots els membres de les Forces Armades que adquirixen la condició militar segons el que estableix la Llei 39/2007, de 19 de novembre, de la Carrera Militar. En conseqüència, s'aplica als membres professionals de les Forces Armades, llevat que estiguen en situacions administratives en què tinguen suspesa la seua condició de militar, i als alumnes de l'ensenyança militar de formació.

2. Als reservistes i als aspirants a esta condició els serà aplicable quan es troben incorporats a les Forces Armades en els termes que s'especifiquen en el títol IV.

Article 3. *Titularitat i exercici dels drets.*

Els membres de les Forces Armades són titulars dels drets fonamentals i llibertats públiques reconeguts en la Constitució, sense altres límits en el seu exercici que els establits en la mateixa Constitució, en les disposicions que la despleguen, en esta llei orgànica i en les lleis orgàniques penals i disciplinàries militars.

Article 4. *Principi d'igualtat.*

1. En les Forces Armades no cabrà cap discriminació per raó de naixement, origen racial o ètnic, gènere, sexe, orientació sexual, religió o conviccions, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.

2. Les autoritats competents promouran les mesures necessàries per a garantir que, en l'àmbit de les Forces Armades, la igualtat entre l'home i la dona siga real i efectiva impedit qualsevol situació de discriminació, especialment en l'accés, la prestació del servei, la formació i la carrera militar.

Article 5. *Deures de caràcter general.*

El militar guardarà i farà guardar la Constitució com a norma fonamental de l'Estat i complirà les obligacions militars derivades de les missions establides en la Constitució i en la Llei Orgànica 5/2005, de 17 de novembre, de la Defensa Nacional, amb subjecció a les regles de comportament que es definixen en esta llei.

Article 6. *Regles de comportament del militar.*

1. Les regles essencials que definixen el comportament del militar són les següents:

Primera.

La disposició permanent per a defendre Espanya, inclús amb l'entrega de la vida quan siga necessari, constituïx el seu primer i més fonamental deure, que ha de tindre la seua diària expressió en el més exacte compliment dels preceptes continguts en la Constitució, en la Llei Orgànica de la Defensa Nacional i en esta llei.

Segona.

Quan actue en missions per a contribuir militarment al manteniment de la pau, l'estabilitat i la seguretat i donar suport a l'ajuda humanitària, ho farà com a instrument de la nació espanyola al servei dels dits fins, en estreta col·laboració amb exèrcits de països aliats i en el marc de les organitzacions internacionals de què Espanya forme part.

Tercera.

Posarà tot el seu interès a preservar la seguretat i el benestar de la ciutadania durant l'actuació de les Forces Armades en supòsits de greu risc, catàstrofe, calamitat o altres necessitats públiques.

Quarta.

Estarà preparat per a afrontar, amb valor, abnegació i esperit de servici, situacions de combat, siguen quines siguen les missions de les Forces Armades i els escenaris de crisi, conflicte o guerra en què exercisca les seues comeses i funcions.

Quinta.

Ajustarà la seua conducta al respecte de les persones, al bé comú i al dret internacional aplicable en conflictes armats. La dignitat i els drets inviolables de la persona són valors que té obligació de respectar i dret a exigir. En cap cas els militars estaran sotmesos, ni sotmetran a altres, a mesures que suposen menyscabament de la dignitat personal o limitació indeguda dels seus drets.

Sexta.

En l'ús legítim de la força, en farà un ús gradual i proporcionat, d'acord amb les regles d'enfrontament establides per a les operacions en què participe.

Sèptima.

Adequarà el seu comportament professional, en compliment de les seues obligacions militars, a les característiques de les Forces Armades de disciplina, jerarquia i unitat, indispensables per a aconseguir la màxima eficàcia en la seua acció.

Octava.

La disciplina, factor de cohesió que obliga a manar amb responsabilitat i a obeir allò que siga manat, serà practicada i exigida en les Forces Armades com a norma d'actuació. Té la seua expressió col·lectiva en l'acatament de la Constitució i la seua manifestació individual en el compliment de les ordes rebudes.

Novena.

Exercirà les seues comeses amb estricta respecte a l'orde jeràrquic militar en l'estructura orgànica i operativa de les Forces Armades, que definix la situació relativa entre els seus membres en tot allò que es referix a comandament, subordinació i responsabilitat.

Deu.

La responsabilitat en l'exercici del comandament militar no és renunciabile ni pot ser compartida. Els qui exercisquen comandament tractaran d'inculcar una disciplina basada en el convenciment. Tot comandament té el deure d'exigir obediència als seus subordinats i el dret que es respecte la seua autoritat, però no podrà ordenar actes contraris a les lleis o que constituïsquen delictes.

Onze.

Obeirà les ordes que, d'acord amb el dret, són els mandats relatius al servici que un militar dóna a un subordinat, en forma adequada i dins de les atribucions que li corresponguen, perquè duga a terme o ometa una actuació concreta. També haurà d'atendre els requeriments que reba d'un militar de càrrec superior referents a les disposicions i normes generals d'orde i comportament.

Dotze.

Si les ordes comporten l'execució d'actes constitutius de delictes, en particular contra la Constitució i contra les persones i béns protegits en cas de conflicte armat, el militar no estarà obligat a obeir-les i haurà de comunicar-ho al comandament superior immediat de

qui va donar l'orde pel conducte més ràpid i eficaç. En tot cas, assumirà la greu responsabilitat de la seua acció o omissió.

Tretze.

El qui exercisca comandament reafirmarà el seu lideratge procurant aconseguir el suport i la cooperació dels seus subordinats pel prestigi adquirit amb el seu exemple, preparació i capacitat de decisió.

Catorze.

Es comportarà en tot moment amb lleialtat i camaraderia, com a expressió de la voluntat d'assumir solidàriament amb els altres membres de les Forces Armades el compliment de les seues missions, contribuint d'esta manera a la seua unitat.

Quinze.

Es prepararà per a aconseguir el més alt nivell de competència professional, especialment en els àmbits operatiu, tècnic i de gestió de recursos, i per a desenrotllar la capacitat d'adaptar-se a diferents missions i escenaris.

Setze.

En l'exercici de les seues funcions, impulsat pel sentiment de l'honor inspirat en les regles definides en este article, complirà amb exactitud els seus deures i obligacions.

2. Les Reials Ordenances per a les Forces Armades desplegaran reglamentàriament les regles de comportament del militar, d'acord amb el que preveuen la Llei Orgànica de la Defensa Nacional i esta llei, i arreglaran, amb les adaptacions degudes, el codi de conducta dels empleats públics.

3. L'Estat proporcionarà els conductes, mitjans, accions i mesures que permeten al militar l'exercici dels drets i el compliment de les regles de comportament definits en esta llei. Vetllarà especialment pel que té relació amb la preparació i competència professional i l'assignació de mitjans per al compliment de les missions encomanades.

Article 7. *Neutralitat política i sindical.*

1. El militar està subjecte al deure de neutralitat política. No podrà fundar ni afiliar-se a partits polítics i mantindrà una estricta neutralitat pública en relació amb l'actuació dels partits polítics.

2. El militar no podrà exercir el dret de sindicació i, en conseqüència, no podrà fundar ni afiliar-se a sindicats ni realitzar activitats sindicals. Tampoc permetrà el seu exercici en l'àmbit de les Forces Armades, excepte les que per al personal civil es regulen en la Llei Orgànica 11/1985, de 2 d'agost, de Llibertat Sindical, i la resta de legislació aplicable. En tot cas, mantindrà la seua neutralitat en relació amb l'actuació dels sindicats.

Els membres de les Forces Armades no podran recórrer als mitjans propis de l'acció sindical, entesa com a negociació col·lectiva, adopció de mesures de conflicte col·lectiu i exercici del dret de vaga. Tampoc podran realitzar accions substitutives o semblants a este dret, ni aquelles altres concertades a fi d'alterar el funcionament normal de les unitats de les Forces Armades.

TÍTOL I

De l'exercici dels drets fonamentals i llibertats públiques

Article 8. *Llibertat personal.*

Els membres de les Forces Armades només podran ser privats de la seua llibertat en els casos previstos per les lleis i en la forma en què estes disposen.

Article 9. *Llibertat religiosa.*

El militar té dret a la llibertat religiosa, que es protegirà i respectarà d'acord amb la Llei Orgànica 7/1980, de 5 de juliol.

Article 10. *Dret a la intimitat i dignitat personal.*

1. El militar té dret a la intimitat personal. En l'exercici i salvaguarda d'este dret es tindran en compte les circumstàncies en què tinguen lloc les operacions.

També té dret al secret de les comunicacions i a la inviolabilitat del domicili, incloent-hi l'ubicat dins d'unitats, en els termes establits en la Constitució i en la resta de l'ordenament jurídic.

S'haurà de respectar la dignitat personal i en el treball de tot militar, especialment davant de l'assetjament, tant el sexual i per raó de sexe com el professional.

2. Les revistes i inspeccions hauran de respectar en tot cas els drets continguts en l'apartat anterior.

Com a norma general, l'escorcoll personal dels militars, de les seues taquilles, efectes i pertinences que estiguen en la unitat requerirà el consentiment de la persona afectada o una resolució judicial. No obstant això, quan hi haja indicis de la comissió d'un fet delictiu o per raons fundades de salut pública o de seguretat, el cap de la unitat podrà autoritzar estos escorcolls de manera proporcionada i expressament motivada. Estos escorcolls es realitzaran amb l'assistència de la persona interessada i en presència de, com a mínim, dos testimonis o només d'estos, si la persona interessada no assistix, tot i haver-ne sigut notificada degudament.

3. Les dades relatives als membres de les Forces Armades estaran subjectes a la legislació sobre protecció de dades de caràcter personal. A este efecte, els poders públics duran a terme les accions necessàries per a la plena efectivitat d'este dret fonamental, especialment quan concórreguen circumstàncies que puguen incidir en la seguretat dels militars.

Article 11. *Llibertat de desplaçament i circulació.*

1. El militar podrà desplaçar-se lliurement pel territori nacional sense perjudici de les limitacions derivades de les exigències del deure de disponibilitat permanent a què es referix l'article 22.

2. En els desplaçaments a l'estranger s'aplicaran els mateixos criteris que als que es realitzen en territori nacional. En funció de la situació internacional i en operacions militars en l'exterior, serà preceptiva una autorització prèvia, de conformitat amb el que s'establisca per orde del ministre de Defensa.

Article 12. *Llibertat d'expressió i d'informació.*

1. El militar té dret a la llibertat d'expressió i a comunicar i rebre lliurement informació en els termes establits en la Constitució, sense més límits que els derivats de la salvaguarda de la seguretat i defensa nacional, el deure de reserva i el respecte a la dignitat de les persones i de les institucions i poders públics.

2. En compliment del deure de neutralitat política i sindical, el militar no podrà pronunciar-se públicament ni efectuar propaganda a favor o en contra dels partits polítics,

associacions polítiques, sindicats, candidats a eleccions per a càrrecs públics, referèndums, consultes polítiques o programes o opcions polítiques.

3. En els assumptes estrictament relacionats amb el servei en les Forces Armades, els militars, en l'exercici de la llibertat d'expressió, estaran subjectes als límits derivats de la disciplina.

Article 13. *Dret de reunió i manifestació.*

1. El militar podrà exercir el dret de reunió, d'acord amb el que preveu la Llei Orgànica 9/1983, de 15 de juliol, reguladora del dret de reunió, però no podrà organitzar ni participar activament en reunions o manifestacions de caràcter polític o sindical.

Vestint l'uniforme o fent ús de la seua condició militar, no podrà organitzar en llocs de trànsit públic manifestacions o reunions de caràcter polític, sindical o reivindicatiu, ni tampoc participar en estes ni assistir-hi.

2. Les reunions que se celebren en les unitats hauran d'estar prèviament i expressament autoritzades pel seu cap, que les podrà denegar motivadament ponderant la salvaguarda de la disciplina i les necessitats del servei.

Article 14. *Dret d'associació.*

1. Els militars tenen dret a crear associacions i associar-se lliurement per a la consecució de fins lícits, d'acord amb el que preveu la Llei Orgànica 1/2002, de 22 de març, reguladora del dret d'associació.

2. L'exercici d'este dret, quan tinga com a fi la defensa dels seus interessos professionals i els drets establits en esta llei orgànica, s'ajustarà al que disposa el títol III, capítol I.

3. Les associacions de membres de les Forces Armades no podran dur a terme activitats polítiques ni sindicals, ni vincular-se amb partits polítics o sindicats.

Article 15. *Dret de sufragi.*

1. Els membres de les Forces Armades tenen dret de sufragi actiu; el poden exercir de conformitat amb el que estableix la legislació sobre règim electoral general. Les autoritats competents i els comandaments militars establiran els procediments i mitjans necessaris per a facilitar el vot dels militars que estiguen en qualsevol destinació i missió, en especial fora del territori nacional o quan estiguen de servici o guàrdia coincidint amb jornades electorals.

2. Els militars es troben incursos entre les causes d'inelegibilitat que impedeixen l'exercici del dret de sufragi passiu. Per a exercir este dret hauran de sol·licitar passar a la situació administrativa prevista, a estos efectes, en la Llei de la Carrera Militar.

Article 16. *Dret de petició.*

El militar podrà exercir el dret de petició només individualment, en els supòsits i amb les formalitats que assenyala la Llei Orgànica 4/2001, de 12 de novembre, reguladora del dret de petició. No són objecte d'este dret aquelles sol·licituds, queixes o suggeriments per a la satisfacció dels quals l'ordenament jurídic establisca un procediment específic diferent del determinat en l'esmentada llei orgànica. En l'article 28 s'establixen i regulen les vies per a la presentació d'iniciatives i queixes en l'àmbit de les Forces Armades.

Article 17. *Defensor del Poble.*

El militar podrà dirigir-se individualment i directament al Defensor del Poble, d'acord amb el que preveu la Llei Orgànica 3/1981, de 6 d'abril, del Defensor del Poble.

TÍTOL II

Dels drets i deures de caràcter professional i social

CAPÍTOL I

Dels drets i deures de caràcter professional Article 18. *Carrera militar.*

Els membres de les Forces Armades tenen dret al desenrotllament de la seua carrera militar, combinant preparació i experiència professional, pel que fa al règim d'ascensos, destinacions i altres elements que la configuren, d'acord amb les expectatives de progrés professional i des dels principis d'igualtat, mèrit i capacitat, de conformitat amb els criteris que estableix la Llei de la Carrera Militar.

Article 19. *Formació i perfeccionament.*

Els militars tenen el dret i, si és el cas, el deure de participar en les activitats que es desenrotllen en l'àmbit de l'ensenyança en les Forces Armades, tant en la de formació com en la de perfeccionament i d'alts estudis de la defensa nacional, requerides per a l'adequat exercici professional en els diferents cossos i escales, als quals s'accedirà amb les titulacions i els altres requisits legalment establits. La selecció per a cursar eixes activitats i les que faciliten la promoció professional s'efectuarà d'acord amb criteris objectius i atenent els principis que regixen la carrera militar.

Article 20. *Informació, comeses i altres drets.*

1. Qui ingresse en les Forces Armades serà informat del règim jurídic aplicable als seus membres, en particular dels deures i compromisos que assumix, així com dels drets reconeguts en l'ordenament jurídic.

2. A l'incorporar-se a la seua destinació, els militars seran informats pels seus comandaments dels fins, organització i funcionament de la unitat, amb els condicionaments que exigisquen les característiques dels diferents plans i operacions, així com de les funcions, deures i responsabilitats que els corresponen.

3. El militar té dret, per al compliment dels seus deures, a l'exercici efectiu de les comeses o funcions pròpies de la seua condició i a participar en la consecució dels objectius de la unitat on preste servicis.

4. Al militar que li siga reconeguda una incapacitat que comporte una limitació per a ocupar determinades destinacions se li garantirà el principi d'igualtat de tracte en les destinacions a què puga accedir.

5. La seguretat dels membres de les Forces Armades haurà de ser objecte d'especial protecció, en funció dels riscos específics a què estan exposats. A este efecte, els poders públics duran a terme les accions necessàries per a la plena efectivitat d'este dret.

Article 21. *Deure de reserva.*

1. El militar està subjecte a la legislació general sobre secrets oficials i matèries classificades.

2. Guardarà la deguda discreció sobre dades o fets no classificats relatius al servici de què haja tingut coneixement pel seu càrrec o funció, sense que puga difondre'ls per cap mitjà ni fer ús de la informació obtinguda per a benefici propi o de tercers o en perjudi de l'interés públic, especialment de les Forces Armades.

Article 22. *Disponibilitat, horaris, permisos i llicències.*

1. Els militars estaran en disponibilitat permanent per al servici. Les exigències d'eixa disponibilitat s'adaptaran a les característiques pròpies de la destinació i a les circumstàncies de la situació.

2. La jornada de treball dels militars serà, amb caràcter general, la del personal al servici de l'Administració General de l'Estat. El règim d'horari s'adaptarà a les necessitats operatives i a les derivades del funcionament de les unitats i de la prestació de guàrdies i servicis, prenent en consideració la disponibilitat permanent a què es fa referència en l'apartat anterior, així com les normes i criteris relatius a la conciliació de la vida professional, personal i familiar a què es referix la Llei de la Carrera Militar.

3. Els militars tenen dret a disfrutar dels permisos, vacances i llicències establits amb caràcter general per al personal al servici de l'Administració General de l'Estat, amb les necessàries adaptacions a l'organització i les funcions específiques de les Forces Armades que es determinen per orde del ministre de Defensa.

Les necessitats del servici prevaldran sobre les dates i duració dels permisos, vacances i llicències, si bé les limitacions que es produïsquen hauran de ser motivades.

4. L'aplicació del criteri de necessitats del servici es farà sempre de manera justificada, motivada i individualitzada. En tot cas, es comunicarà al militar afectat la decisió adoptada.

Article 23. *Residència i domicili.*

1. El lloc de residència del militar serà el del municipi de la seua destinació. També podrà ser un municipi diferent sempre que s'assegure l'adequat compliment de les seues obligacions, en els termes i amb les condicions que s'establisquen per orde del ministre de Defensa.

2. El militar té l'obligació de comunicar en la seua unitat el lloc del seu domicili habitual o temporal, així com qualsevol altra dada de caràcter personal que faça possible localitzar-lo si les necessitats del servici ho exigixen.

Article 24. *Uniformitat.*

1. Els militars tenen dret a l'ús de l'uniforme reglamentari i el deure d'utilitzar-lo durant el servici. Les normes generals d'uniformitat i les limitacions o autoritzacions en l'ús d'este seran establides per orde del ministre de Defensa.

2. Qui es trobe en les situacions administratives en què tinga suspesa la seua condició militar només podrà vestir l'uniforme en actes militars i socials solemnes o quan siga autoritzat expressament a l'efecte en les seues relacions amb les Forces Armades i sempre que no estiga exercint càrrecs electes de representació política.

Article 25. *Retribucions.*

El sistema retributiu dels militars, incloses les retribucions diferides, i el règim d'indemnitzacions per raons del servici són els dels funcionaris civils de l'Administració General de l'Estat adaptats a les característiques de les Forces Armades, a les peculiaritats de la carrera militar i a la singularitat de les comeses i funcions que tenen assignades.

El Govern efectuarà les esmentades adaptacions quan siguen necessàries. Per mitjà de les retribucions complementàries s'atendran les característiques de l'exercici de la professió militar, especialment la responsabilitat, els diferents graus de disponibilitat, l'horari, la preparació tècnica i les singularitats de determinades comeses.

Article 26. *Incompatibilitats.*

Els militars estan sotmesos al règim general sobre incompatibilitats, establert en la Llei 53/1984, de 26 de desembre, d'incompatibilitats del personal al servici de les administracions públiques.

Article 27. Prevenció de riscos i protecció de la salut.

1. Els militars tenen dret a rebre protecció eficaç en matèria de seguretat i salut en l'exercici de la seua activitat, amb les peculiaritats pròpies de les funcions que tenen encomanades.

2. Podran efectuar, sense interferir en el desenrotllament de les operacions militars, les propostes d'accions preventives que consideren oportunes per a millorar la seguretat i salut en el treball, així com per a evitar o disminuir les situacions de risc o perill en l'exercici de l'activitat de les Forces Armades, en la manera i amb els procediments que es determinen per orde del ministre de Defensa.

3. Tenen l'obligació de vetllar, per mitjà del compliment de les mesures de prevenció que en cada cas estiguen establides, per la seua pròpia seguretat i salut en l'exercici de les seues comeses i per les de les persones a qui puga afectar la seua activitat.

4. L'Estat promourà les mesures necessàries per a garantir, tant com siga possible, la seguretat i la salut del personal de les Forces Armades en la utilització dels mitjans i equips posats a disposició seua, amb especial atenció als riscos específics que es deriven de les seues funcions. Amb este fi, es desenrotllarà una política activa de prevenció de riscos laborals i vigilància de la salut i es proporcionaran els equips de protecció individual necessaris per al compliment de la missió, facilitant la formació i la informació suficients en matèria de prevenció.

Article 28. Iniciatives i queixes.

1. El militar podrà plantejar iniciatives i queixes relatives al règim de personal i a les condicions de vida, d'acord amb el que estableix este article i el seu desplegament reglamentari, sense perjudi del manteniment del conducte regular.

2. Les iniciatives i propostes que afecten amb caràcter general els membres de la seua categoria podran ser presentades per cada militar en la seua unitat davant de l'oficial, suboficial major i cap major designats a este efecte, els quals les traslladaran al cap d'unitat.

El cap d'unitat atindrà i resoldrà, en tot el que siga de l'àmbit de les seues competències, les qüestions plantejades o les remetrà, amb l'informe procedent, al comandament o a la direcció de personal de l'exèrcit corresponent.

El comandament o la direcció de personal n'acusarà la recepció, analitzarà les propostes en els òrgans que es determinen i resoldrà, en l'àmbit de les seues competències, o les enviarà a la Subsecretaria de Defensa. Anualment, es proporcionarà informació sobre el contingut de les propostes i el resultat del seu estudi.

3. Els membres de les Forces Armades podran presentar queixes relatives al règim de personal i a les condicions de vida seguint el conducte regular en l'estructura jeràrquica de les Forces Armades i ho podran fer de bona manera, verbalment o per escrit. Si les queixes no es consideren prou ateses, podran presentar-se directament i per escrit, remetent-ne una còpia al cap de la unitat, davant del comandament o dels òrgans directius que es determinen reglamentàriament, els quals n'acusaran recepció i iniciaran, si és el cas, el procediment que corresponga. En cas de rebutjar la queixa ho faran per mitjà d'un escrit motivat.

4. El que preveu este article serà sense perjudi de l'exercici dels drets i accions que legalment corresponguen als membres de les Forces Armades.

Article 29. Assistència jurídica.

1. Els membres de les Forces Armades tenen dret a l'assistència jurídica en les actuacions judicials que es dirigisquen contra ells com a conseqüència del legítim exercici de les seues funcions o càrrecs. A estos efectes, seran representats i defesos en juí per l'advocat de l'Estat en els termes que preveu la legislació per la qual es regula el règim de l'assistència jurídica a l'Estat i les institucions públiques i la normativa que la desplega.

2. El Ministeri de Defensa podrà dictar normes específiques per a l'assistència jurídica dels membres de les Forces Armades quan, en un procés davant dels tribunals de

justícia, tinguen interessos contraposats als de les administracions o organismes públics la representació legal o convencional dels quals corresponga als Serveis Jurídics de l'Estat.

CAPÍTOL II

Suport al personal

Article 30. *Protecció social.*

1. La protecció social dels militars, incloent-hi l'assistència sanitària, està coberta per l'Institut Social de les Forces Armades, d'acord amb el que preveu el text refós de la Llei sobre seguretat social de les Forces Armades, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 1/2000, de 9 de juny.

2. Esta protecció social s'estendrà al militar retirat o que tinga reconeguda una pensió d'inutilitat o invalidesa a conseqüència d'un fet succeït durant el període de prestació de servicis en les Forces Armades.

3. Amb independència dels drets derivats de la protecció social, correspon a la Sanitat Militar prestar l'atenció sanitària que es desenrotlle en l'àmbit logísticooperatiu o en la destinació.

Article 31. *Pensions.*

El personal militar de carrera, els militars professionals que mantenen una relació de servicis de caràcter temporal i els alumnes dels centres docents militars de formació, estan integrats en el règim de seguretat social que corresponga en funció de la data d'ingrés en les Forces Armades, amb les especificitats previstes per als esmentats col·lectius en la legislació aplicable.

Article 32. *Accions complementàries.*

1. Com a accions complementàries existiran les de suport a la mobilitat geogràfica dels membres de les Forces Armades i les relatives a l'acció social, les quals es regiran per la seua pròpia legislació. Dins de les de suport a la mobilitat geogràfica, es protegirà l'escolarització dels fills quan s'hagen de traslladar de residència.

2. S'establiran plans de qualitat de vida, de caràcter global, dirigits a totes les categories i es prestarà suport específic als militars que siguen destacats fora del lloc d'estacionament habitual de la seua unitat durant períodes prolongats, a fi d'atendre tant les seues necessitats personals com les que es puguen plantejar a les seues famílies.

Per a això, per part de l'Administració General de l'Estat es duran a terme les iniciatives necessàries per a la firma de convenis de col·laboració amb les comunitats autònomes i els ajuntaments, en l'àmbit propi de les seues competències, en matèria d'educació, sanitat, servicis socials i vivenda i qualssevol altres que incidisquen en la millora de la qualitat de vida dels militars i les seues famílies.

3. S'oferiran als membres de les Forces Armades programes d'incorporació a altres àmbits laborals conformes amb la seua ocupació, titulacions, anys de servicis i interessos professionals. Els dits programes s'implantaràn pel Ministeri de Defensa en col·laboració amb les distintes administracions públiques i amb el sector privat i es desenrotllaran durant la vida activa del militar.

TÍTOL III

De l'exercici del dret d'associació professional

CAPÍTOL I

De les associacions professionals de membres de les Forces Armades

Article 33. *Finalitat, àmbit i duració.*

1. Les associacions professionals de membres de les Forces Armades que tinguen com a finalitat la promoció i defensa dels interessos professionals, econòmics i socials dels seus associats es regiran pel que disposa este títol.

2. A més de l'esmentada finalitat, podran realitzar activitats socials que afavorisquen l'exercici de la professió, la deontologia militar i la difusió de la cultura de seguretat i defensa, però no podran interferir en les decisions de política de seguretat i defensa, en el planejament i desenvolupament de les operacions militars i en l'ús de la força.

3. Les associacions professionals hauran de respectar el principi de neutralitat política i sindical, i no podran incloure en la denominació ni en els seus estatuts referències polítiques o ideològiques. Tampoc podran tindre vinculació amb organitzacions polítiques o sindicals, realitzar conjuntament amb estes pronunciaments públics ni participar en les seues reunions o manifestacions.

4. Hauran de tindre àmbit nacional, es constituiran per temps indefinit i no podran establir el seu domicili social en les unitats ni en les dependències del Ministeri de Defensa.

5. En cap cas estes associacions professionals tindran caràcter lucratiu.

Article 34. *Composició.*

1. Per a poder afiliar-se a les associacions professionals, els membres de les Forces Armades hauran de trobar-se en qualsevol de les situacions administratives en què, d'acord amb la Llei de la Carrera Militar, estiguen subjectes al règim general de drets i deures al no tindre la seua condició militar en suspens.

2. Els que pertanguen a estes associacions podran, després d'haver passat a retir, continuar afiliats a estes amb les limitacions establides en esta llei, sempre que ho permeten els seus corresponents estatuts.

3. Els membres de les Forces Armades només podran afiliar-se a les associacions de caràcter professional regulades en este capítol, les quals només es podran agrupar entre elles mateixes. També podran formar part d'organitzacions internacionals del mateix caràcter.

4. Els alumnes de l'ensenyança militar de formació que no tinguen la condició de militar professional no podran pertànyer a associacions professionals.

5. Només es podrà estar afiliat a una associació professional de les regulades en este capítol.

Article 35. *Règim econòmic.*

1. Les associacions professionals podran finançar-se a través de les quotes dels seus afiliats o altres recursos econòmics previstos en els seus estatuts.

En cap cas podran percebre donacions privades.

2. La percepció, si és el cas, de subvencions públiques es realitzarà a càrrec dels Pressupostos Generals de l'Estat i es regirà pel que disposa la Llei 38/2003, de 17 de novembre, General de Subvencions.

3. El règim econòmic de les associacions professionals estarà sotmés als principis de transparència i publicitat.

Article 36. *Inscripció de les associacions professionals.*

1. Les associacions, per a poder quedar incloses en l'àmbit d'aplicació d'este títol, hauran d'inscriure's en el Registre d'Associacions Professionals de Membres de les Forces Armades, habilitat a este efecte en el Ministeri de Defensa.

2. La inscripció es practicarà a sol·licitud de qualsevol dels seus promotors, que hauran de depositar en el dit registre l'acta fundacional, els seus estatuts i una relació de promotors i dels qui, entre estos, representen l'associació.

3. La sol·licitud d'inscripció i els estatuts hauran d'ajustar-se en el seu contingut al que preveuen la llei orgànica reguladora del dret d'associació i esta llei orgànica.

4. Només podrà denegar-se la inscripció, mitjançant una resolució motivada del ministre de Defensa, quan l'acta fundacional de l'associació o els seus estatuts no s'ajusten als requisits establits en esta llei orgànica i en la llei orgànica reguladora del dret d'associació.

5. El termini d'inscripció en el registre serà de tres mesos des de la recepció de la sol·licitud per l'òrgan competent. Transcorregut el dit termini sense que s'haja notificat resolució expressa, s'entendrà estimada la sol·licitud d'inscripció.

6. Quan s'advertisquen defectes formals en la sol·licitud d'inscripció o en la documentació que l'acompanye, es notificaran als representants de l'associació i se suspendrà el termini per a resoldre sobre la inscripció, i es concedirà un nou termini de vint dies per a esmenar els dits defectes amb indicació que, si no ho fan així, se'ls tindrà per desistits en la seua petició.

7. Als efectes de formar part del Consell de Personal de les Forces Armades, de conformitat amb el que preveu l'article 48.2, les associacions hauran de certificar amb data 31 de desembre de cada any el nombre dels seus afiliats dels compresos en l'article 34.1, detallat per categories militars, incloent-hi els oficials generals en la categoria d'oficials. La certificació es formularà per mitjà de declaració responsable, que es regirà pel que disposa l'article 71 bis de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, del Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú.

Article 37. *Estatuts.*

1. Els estatuts de cada associació hauran de contindre:

- a) La seua denominació.
- b) El domicili i l'àmbit nacional de l'activitat.
- c) Els fins i activitats de l'associació, descrits de forma precisa.
- d) Els requisits dels membres, entre els quals haurà de figurar el grup o conjunt de militars que s'hi poden afiliar, així com les modalitats d'admissió i baixa, sanció i separació dels associats i, si és el cas, les seues classes. Podran incloure també les conseqüències de l'impagament de les quotes per part dels associats.

Als efectes de l'article 48.2, haurà de figurar si només poden pertànyer a l'associació membres d'una o diverses categories d'oficials, suboficials o tropa o marineria, o de totes estes.

e) Els drets i les obligacions dels associats i, si és el cas, de cada una de les modalitats.

f) Els criteris que garantisquen el funcionament democràtic de l'associació amb ple respecte al pluralisme.

g) Els òrgans de govern i representació, la seua composició, regles i procediment per a l'elecció i substitució dels seus membres, les seues atribucions, duració dels càrrecs, causes de cessament, forma de deliberar, adoptar i executar acords i les persones o càrrecs per a certificar-los, així com els requisits perquè els esmentats òrgans queden vàlidament constituïts i el nombre d'associats necessaris per a poder convocar sessions o proposar assumptes en l'orde del dia.

h) El règim d'administració, comptabilitat i documentació, així com la data de tancament de l'exercici associatiu.

i) El patrimoni inicial i els recursos econòmics de què podrà fer ús.

j) Causes de dissolució i destinació del patrimoni en este supòsit, que no podrà desvirtuar el caràcter no lucratiu de l'entitat.

2. A estes associacions s'aplicaran de forma supletòria les normes establides en la llei orgànica reguladora del dret d'associació, sobre funcionament, denominacions, règim intern, obligacions documentals i comptables, responsabilitat, modificació dels estatuts, dissolució i liquidació de les associacions.

Article 38. *Responsabilitat.*

Les associacions professionals respondran pels actes o acords adoptats pels seus òrgans estatutaris en l'esfera de les seues competències. També respondran pels actes dels seus afiliats, quan es produïsquen en l'exercici regular de les funcions representatives o s'acredite que actuaven per compte de les seues respectives associacions professionals.

Article 39. *Suspensió i dissolució.*

La suspensió o dissolució de les associacions professionals de membres de les Forces Armades quedarà sotmesa al règim legal establert per al dret d'associació.

Article 40. *Drets de les associacions professionals.*

1. Les associacions professionals inscrites en el Registre d'Associacions Professionals de Membres de les Forces Armades tindran dret a:

- a) Realitzar propostes, emetre informes i dirigir sol·licituds i suggeriments relacionats amb els seus fins.
- b) Assessorar i prestar suport i assistència als seus associats, així com representar-los legítimament davant dels òrgans competents de les administracions públiques.
- c) Rebre informació del Ministeri de Defensa sobre règim de personal, protecció social i sobre qualsevol altre assumpte que afavorisca la consecució dels seus fins estatutaris.

2. Les associacions que complisquen els requisits establits en l'article 48.2 podran:

- a) Estar representades en el Consell de Personal de les Forces Armades.
- b) Contribuir per mitjà d'informes o consultes en el procés d'elaboració de projectes normatius que afecten el règim de personal.
- c) Presentar propostes o realitzar informes en relació amb els assumptes que siguen competència del Consell.

Article 41. *Exercici.*

L'exercici del dret d'associació professional es realitzarà de manera que quede garantit el compliment de les missions de les Forces Armades, el desenrotllament de les operacions, el codi de conducta dels seus membres i els preceptes d'esta llei.

Article 42. *Exclusions.*

1. Estan excloses de l'àmbit d'actuació de les associacions professionals la crida a l'exercici del dret de vaga, les accions substitutives d'esta, la negociació col·lectiva i l'adopció de mesures de conflicte col·lectiu, així com la realització d'accions que excedisquen l'exercici dels drets reconeguts en esta llei als membres de les Forces Armades, especialment els regulats en els articles 12 i 13.

2. Les associacions professionals no podran realitzar activitats paramilitars ni exercicis de formació i instrucció d'eixe caràcter.

Article 43. *Representants de les associacions.*

Tindran la condició de representants de les associacions professionals els militars professionals que, trobant-se en les situacions administratives a què es referix l'article 34.1 i tenint la condició d'afiliats, hagen sigut designats a este efecte d'acord amb el procediment establert en els seus estatuts. Els efectes de la dita designació es produiran a partir de l'endemà de la seua inscripció en el Registre d'Associacions Professionals de Membres de les Forces Armades.

Article 44. *Mitjans per a les associacions.*

1. En les unitats s'habilitaran llocs i procediments adequats per a l'exposició i difusió dels anuncis, comunicacions o publicacions de les associacions professionals. El Ministeri de Defensa facilitarà eixa difusió a través de vies generals de comunicació electrònica.

2. En les delegacions i subdelegacions de Defensa es proporcionaran locals i mitjans adequats per a ús comú de les associacions professionals, per mitjà dels acords que s'establisquen amb les associacions que complisquen els requisits establerts en l'article 48.2.

3. En l'aplicació dels apartats anteriors es tindran en compte les limitacions previstes en l'article 41, en especial les relatives a les unitats en exercicis i operacions.

4. Les associacions no podran utilitzar locals pertanyents o cedits a organitzacions polítiques o sindicals.

Article 45. *Convocatòria i celebració de reunions de les associacions.*

1. Les associacions professionals de membres de les Forces Armades podran celebrar reunions d'acord amb els seus estatuts i pels seus propis mitjans, atenint-se a la legislació de caràcter general en la matèria.

Les associacions podran sol·licitar la utilització dels locals a què es referix l'article anterior per a realitzar trobades o reunions dels seus òrgans de govern o grups de treball. Als efectes del control de seguretat, els representants de l'associació comunicaran amb l'oportuna antelació la identificació dels assistents.

2. Les associacions que complisquen els requisits establerts en l'article 48.2 podran sol·licitar als delegats i subdelegats de Defensa la utilització de locals, preferentment en instal·lacions de les mateixes delegacions o subdelegacions de Defensa, per a la celebració de reunions informatives destinades a membres de les Forces Armades. En cas que per la falta de disponibilitat de locals apropiats no siga possible atendre la sol·licitud, els delegats o subdelegats de Defensa gestionaran la utilització de locals adequats que podran estar ubicats en altres instal·lacions del Ministeri de Defensa, que no siguen unitats de la força o del suport a la força dels exèrcits.

3. La sol·licitud d'autorització per a fer reunions informatives es dirigirà als delegats o subdelegats de Defensa amb una antelació mínima de setanta-dos hores. S'hi farà constar el lloc, la data, l'hora i la duració prevista, així com l'objecte de la reunió. També hi figuraran les dades dels firmants que acrediten la representació de l'associació per a convocar la reunió, d'acord amb els seus estatuts i, si és el cas, la petició de local adequat.

Si abans de les vint-i-quatre hores anteriors a la data de celebració de la reunió l'autoritat competent no formula objeccions mitjançant una resolució expressa, podrà celebrar-se sense cap altre requisit posterior.

4. Les reunions es realitzaran fora de l'horari habitual de treball, no podran interferir en el funcionament de les unitats ni en la prestació de guàrdies o servicis, i no es podran convocar ni celebrar en l'àmbit dels exercicis o operacions militars. Els convocants de la reunió seran responsables del seu normal desenrotllament.

CAPÍTOL II

Del Consell de Personal de les Forces Armades

Article 46. Àmbit d'actuació.

1. La participació de les associacions professionals de membres de les Forces Armades i la seua interlocució amb el Ministeri de Defensa tindran lloc en el Consell de Personal de les Forces Armades, davant del qual podran plantejar propostes o suggeriments en matèries relacionades amb el seu estatut i condició de militar, l'exercici dels drets i llibertats, el règim de personal i les condicions de vida i treball en les unitats.

2. Queden excloses de l'àmbit d'actuació del Consell les matèries relacionades amb decisions de política de seguretat i defensa, amb el planejament i desenrotllament dels exercicis o operacions militars i l'ús de la força.

Article 47. Règim del Consell.

El Consell de Personal de les Forces Armades tindrà la composició, les funcions i el règim de treball establits en este capítol i en el desplegament reglamentari d'esta llei. El reglament inclourà les normes que siguen necessàries per a determinar el procediment i els terminis de designació i incorporació dels vocals representants de les associacions que hagen acreditat les condicions requerides.

Article 48. Composició.

1. El Consell serà presidit pel ministre de Defensa i, quan no hi assistisca, ho farà el subsecretari de Defensa. Estarà constituït, en el mateix nombre per ambdós parts, pels representants de les associacions professionals de membres de les Forces Armades que complisquen els requisits de l'apartat 2 i pels representants del Ministeri de Defensa designats a este efecte, entre els quals figuraran els quadres de comandament o caps de personal dels exèrcits.

2. Per a poder accedir al Consell, les associacions hauran de comptar, en relació amb els efectius de les Forces Armades en les situacions a què es referix l'article 34.1 d'esta llei, amb un mínim d'afiliats de l'1%, si els seus estatuts estan oberts a totes les categories previstes en el dit article, del 3% dels membres de la seua categoria si l'associació és exclusivament d'oficials o de suboficials, i de l'1,5% en el cas de les associacions de militars de tropa i marineria. En el cas que incloguen afiliats de dos categories, hauran de complir eixos percentatges en cada una. Els percentatges es podran reduir mitjançant un reial decret del Consell de Ministres a fi de facilitar l'adequada representativitat i funcionalitat del Consell, i hauran de referir-se a les dades fetes públiques pel Ministeri de Defensa al finalitzar cada any natural.

3. El mandat dels membres de les associacions professionals, que estaran sotmesos al règim d'incompatibilitats per raó del càrrec que reglamentàriament es determine, es mantindrà fins que els òrgans de govern de cada associació facen una nova designació.

Article 49. Funcions del Consell.

1. El Consell realitzarà les funcions següents:

a) Rebre, analitzar i valorar les propostes o suggeriments plantejats per les associacions professionals, independentment del fet que estiguen representades o no en el Consell.

b) Tindre coneixement i ser oït sobre les qüestions següents:

1a. Establiment o modificació de l'estatut professional i del règim disciplinari de les Forces Armades.

2a. Determinació de les condicions de treball.

- 3a. Règim retributiu.
- 4a. Plans de formació i perfeccionament de l'ensenyança en les Forces Armades.
- 5a. Règim de permisos, vacances i llicències.
- 6a. Plans de previsió social complementària.
- 7a. Assumptes que afecten altres aspectes socials, professionals i econòmics dels militars.

c) Informar, amb caràcter preceptiu i previ a la seua aprovació, sobre les disposicions legals i els seus desplegaments reglamentaris que es dicten sobre les matèries esmentades en el subapartat anterior.

d) Rebre informació trimestral sobre política de personal.

e) Conèixer les estadístiques trimestrals sobre l'índex d'absentisme i les seues causes, els accidents en acte de servici i malalties professionals i les seues conseqüències i sobre els índexs de sinistralitat, així com els estudis periòdics o específics que es realitzen sobre condicions de treball.

f) Altres funcions que li atribuïsquen les lleis i disposicions generals.

2. Els vocals de les associacions que formen part del Consell elegiran, entre ells, fins a tres representants en els òrgans de govern o direcció de les mutualitats, associacions i entitats de previsió social i assistencial que incloguen en l'àmbit d'actuació membres de les Forces Armades i les seues famílies, quan així ho preveja la seua normativa específica.

Article 50. *Règim de treball.*

1. Per al seu funcionament el Consell podrà reunir-se en ple o per comissions.

2. Les comissions tractaran aquells assumptes de caràcter específic que els assigne el ple.

3. Les sessions del Consell de Personal de les Forces Armades podran ser ordinàries i extraordinàries. El Consell es reunirà en sessió ordinària, a fi de despatxar els assumptes de la seua competència, almenys una vegada cada tres mesos. El Consell es reunirà en sessió extraordinària quan siga convocat pel seu president, a iniciativa pròpia o a sol·licitud de la majoria dels vocals que representen les associacions professionals en el Consell. La sol·licitud haurà de realitzar-se per mitjà d'un escrit dirigit al president.

4. En les sessions del Consell, el tractament de cada una de les propostes que figuren en l'orde del dia s'iniciarà amb la seua presentació i defensa per part de l'associació proponent quan hi assistisca un dels seus representants, o amb la seua lectura en els altres casos. El resum del debat quedarà reflectit en l'acta a què es referix l'apartat següent.

5. Les actes del ple i de les comissions, una vegada aprovades pel Consell, seran remeses a l'Observatori de la vida militar.

6. Els informes del Consell recolliran els acords presos en els temes que figuren en l'orde del dia quan, després dels debats corresponents, hi haja consens entre els vocals representants de les associacions professionals de les Forces Armades i els de l'Administració. En cas que no hi haja acord, els informes contindran les diferents posicions reflectides en les actes de les reunions.

7. En l'àmbit de la Subsecretaria de Defensa hi haurà una secretaria permanent del Consell que proporcionarà els suports administratius necessaris. El seu responsable actuarà com a secretari en les reunions del Consell.

Article 51. *Drets dels membres del Consell de Personal representants de les associacions.*

Els representants de les associacions en el Consell de Personal tindran els següents drets:

a) No ser discriminats en la seua promoció professional per raó de l'exercici de la seua representació.

b) Disposar de crèdits de temps per a l'exercici de les seues funcions en la preparació dels temes, elaboració de propostes i possible pertinença a grups de treball del Consell.

c) Assistir a les reunions del Consell en ple o en comissions, ordinàries o extraordinàries. La dita assistència a les esmentades reunions tindrà la consideració d'acte de servici preferent.

d) Exposar i difondre els anuncis, comunicacions o publicacions de l'associació a través dels mitjans, procediments i vies generals de comunicació electrònica facilitats pel Ministeri de Defensa, als quals es referix l'article 44.1.

TÍTOL IV

Dels reservistes

Article 52. *Règim de drets fonamentals i llibertats públiques dels reservistes.*

1. Als reservistes i als aspirants a reservistes quan es troben activats i incorporats a les Forces Armades, atesa la seua condició militar, els serà aplicable el que preveuen els articles 3 al 17, amb les particularitats que s'establixen en els apartats següents.

2. Mentres no estiguen activats, els reservistes no tenen condició de militar, si bé en les seues relacions amb el Ministeri de Defensa, derivades d'esta condició, respectaran les vies i normes de cortesia d'aplicació en les Forces Armades, i seran mereixedors igualment del respecte i consideració deguts a la seua categoria militar.

3. Podran mantindre l'afiliació a organitzacions polítiques o sindicals, però quedarà suspesa mentres es troben incorporats a les Forces Armades.

4. Respectaran la neutralitat política i sindical establida en l'article 7 encara que, fora de la seua unitat i sense fer ús de la seua condició de militar, podran dur a terme activitats polítiques i sindicals derivades de la seua adscripció prèvia a algun partit o sindicat, sempre que no estiguen relacionades amb les Forces Armades.

5. Podran constituir associacions de reservistes d'acord amb el que preveu la llei orgànica reguladora del dret d'associació. L'exercici d'este dret no podrà implicar la conculcació del deure de neutralitat política i sindical.

6. Els reservistes no podran pertànyer a les associacions professionals regulades en el títol III, capítol I.

7. El règim general de drets i deures dels reservistes és el que estableix el títol VI de la Llei de la Carrera Militar i les normes reglamentàries que la despleguen.

8. La vulneració del que disposen els apartats anteriors, així com la comissió d'un acte contrari al prestigi de les Forces Armades, donarà lloc a l'inici d'un expedient per a la seua verificació, que podrà concloure amb la baixa del reservista, d'acord amb el que es determine reglamentàriament.

TÍTOL V

De l'Observatori de la vida militar

Article 53. *Objecte i naturalesa.*

1. Es crea l'Observatori de la vida militar com a òrgan col·legiat, de caràcter assessor i consultiu, adscrit a les Corts Generals, per a l'anàlisi permanent de la condició de militar i de la forma amb què l'Estat vetla pels interessos dels membres de les Forces Armades.

2. El Ministeri de Defensa proporcionarà la seu i el suport administratiu necessari per al funcionament de l'Observatori, que tindrà un òrgan de treball permanent.

Article 54. *Funcions.*

1. A l'Observatori de la vida militar li corresponen les funcions següents:

a) Efectuar anàlisis i propostes d'actuació sobre l'exercici dels drets fonamentals i llibertats públiques pels membres de les Forces Armades.

- b) Elaborar, d'ofici o a petició de part, informes i estudis sobre el règim de personal i les condicions de vida en les Forces Armades.
- c) Proposar mesures que ajuden a la conciliació de la vida professional, personal i familiar dels militars.
- d) Promoure l'adaptació del règim del personal militar als canvis que s'operen en la societat i en la funció pública.
- e) Analitzar els problemes que en l'entorn familiar dels afectats es produïxen a conseqüència de la seua disponibilitat, mobilitat geogràfica i del seu específic exercici professional que comporta la participació en operacions a l'exterior.
- f) Avaluar l'aportació addicional de recursos humans a les Forces Armades a través de les diferents modalitats de reservistes.
- g) Vetlar per l'aplicació als militars retirats de la normativa que empara els seus drets passius i assistencials i, si és el cas, efectuar propostes de millora sobre esta.

2. L'Observatori serà destinatari dels informes i les actes del Consell de Personal de les Forces Armades en els quals es recolliran les propostes o suggeriments plantejats per les associacions professionals i els acords a què s'haja arribat.

Rebrà igualment la informació anual a la qual es referix el paràgraf tercer de l'apartat 2 de l'article 28, sobre el contingut de les iniciatives i propostes presentades pels membres de les Forces Armades i el resultat del seu estudi.

3. L'Observatori podrà demanar informació dels òrgans competents en la definició de la política de personal militar i de la seua gestió en l'àmbit del Ministeri de Defensa i dels Exèrcits i fer, amb una programació adequada, visites a unitats militars per a complir les seues funcions, en especial la de l'apartat 1.b).

4. L'Observatori elaborarà anualment una memòria que recollirà la seua activitat al llarg de l'exercici corresponent, l'estat de la condició de militar pel que fa als assumptes de la seua competència i les recomanacions pertinents per a millorar-la, que serà presentada davant de les comissions de Defensa del Congrés dels Diputats i del Senat. Quan ho considere oportú, per la seua urgència o importància, podrà efectuar recomanacions sobre algun assumpte concret en qualsevol moment.

Article 55. *Composició.*

1. L'Observatori de la vida militar estarà compost per cinc membres elegits pel Congrés dels Diputats i uns altres quatre pel Senat, entre personalitats de reconegut prestigi en l'àmbit de la defensa o en el de recursos humans o en el de drets fonamentals i llibertats públiques. El seu nomenament es farà per majoria absoluta amb el suport de, com a mínim, tres grups parlamentaris en cada cambra i per un període de cinc anys. La pertinença a l'Observatori no serà retribuïda.

Els membres de l'Observatori no podran mantindre càrrecs electes de representació política.

2. Els seus components elegiran entre ells mateixos a qui correspondrà exercir la presidència de l'Observatori.

Article 56. *Funcionament.*

1. L'Observatori es reunirà almenys dos vegades a l'any en sessió ordinària, i tantes vegades com siga convocat per la presidència o per una majoria de membres en sessió extraordinària.

2. El règim de funcionament de l'Observatori de la vida militar, l'estatut dels membres i la composició i funcions de l'òrgan de treball es determinaran reglamentàriament, de conformitat amb el que disposa la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú.

Disposició addicional primera. *Militars retirats.*

1. Els militars retirats o en una situació administrativa en què tinguen suspesa la condició militar podran mantindre l'afiliació o afiliar-se a les associacions professionals de membres de les Forces Armades, sempre que ho permeten els corresponents estatuts, en una classe d'associat que no els permetrà formar part dels seus òrgans de govern ni actuar en representació d'estos. En les activitats de caràcter polític i sindical que duguen a terme, així com en les reunions o manifestacions en què participen, no podran intervenir en la seua condició de membres d'estes associacions.

2. El Ministeri de Defensa establirà les vies adequades perquè les associacions, no incloses en l'apartat anterior, que tinguen entre les seues finalitats la defensa dels interessos econòmics i socials dels militars retirats puguen presentar les seues propostes i tindre accés a informació del seu interès.

3. Les associacions de militars retirats i discapacitats més representatives seran convocades a les reunions del ple del Consell de Personal de les Forces Armades, per a tractar assumptes que puguen afectar els seus associats, almenys, una vegada a l'any.

Disposició addicional segona. *Supressió dels Consells Assessors de Personal.*

A partir de l'entrada en vigor d'esta llei, els Consells Assessors de Personal regulats en l'article 151 de la Llei 17/1999, de 18 de maig, de Règim del Personal de les Forces Armades, queden suprimits, i se n'hauran d'entregar la documentació i els arxius als òrgans de personal corresponents en la forma i els terminis que determine el ministre de Defensa.

Disposició transitòria única. *Centre Nacional d'Intel·ligència.*

Mentres no s'actualitze la normativa sobre el règim de drets i deures del personal del Centre Nacional d'Intel·ligència, les referències al títol V de les Reials Ordenances per a les Forces Armades, que figuren en l'article 37 del Reial Decret 1324/1995, de 28 de juliol, modificat pel Reial Decret 327/2004, de 27 de febrer, de l'Estatut del personal del Centre Nacional d'Intel·ligència, es consideraran efectuades als preceptes aplicables dels articles 7 al 13, apartats 1 i 3 del 14, i articles 15 al 17 d'esta llei orgànica, de conformitat amb l'article 8 de la Llei 11/2002, de 6 de maig, reguladora del Centre Nacional d'Intel·ligència, modificat per la disposició final quinta de la Llei 39/2007, de 19 de novembre, de la Carrera Militar.

Disposició derogatòria única. *Derogacions.*

1. Queda derogada, quan no ho estiga ja per la Llei 39/2007, de 19 de novembre, de la Carrera Militar, la Llei 85/1978, de 28 de desembre, de Reials Ordenances per a les Forces Armades.

2. També queden derogats els articles 150 i 151, l'apartat 1 del 152, els articles 154, 155 i 160 al 162 i la disposició final segona de la Llei 17/1999, de 18 de maig, de Règim del Personal de les Forces Armades.

3. Així mateix, queden derogades les disposicions del mateix rang o d'un rang inferior en tot allò que contradiga esta llei orgànica o s'hi oposen.

Disposició final primera. *Modificació de la Llei Orgànica 9/1983, de 15 de juliol, reguladora del Dret de Reunió.*

El paràgraf e) de l'article 2 de la Llei Orgànica 9/1983, de 15 de juliol, reguladora del Dret de Reunió, queda redactat de la manera següent:

«e) Les que se celebren en unitats, vaixells i altres establiments militars, que es regiran per la seua legislació específica.»

Disposició final segona. *Modificació de la Llei Orgànica 11/1985, de 2 d'agost, de Llibertat Sindical.*

La disposició addicional tercera de la Llei Orgànica 11/1985, de 2 d'agost, de Llibertat Sindical, queda redactada de la manera següent:

«Disposició addicional tercera.

El personal civil que exercisca el dret reconegut en l'article 2.1.d) en unitats, vaixells i altres establiments militars haurà de tindre en compte i respectar el principi de neutralitat política i sindical dels membres de les Forces Armades i ajustar-se a les normes sobre activitat sindical dels empleats públics.»

Disposició final tercera. *Modificació de la Llei Orgànica 4/2001, de 12 de novembre, reguladora del Dret de Petició.*

Queda sense contingut l'apartat 2 de l'article 1 de la Llei Orgànica 4/2001, de 12 de novembre, reguladora del Dret de Petició.

Disposició final quarta. *Modificació de la Llei Orgànica 1/2002, de 22 de març, reguladora del Dret d'Associació.*

El paràgraf c) de l'article 3 de la Llei Orgànica 1/2002, de 22 de març, reguladora del Dret d'Associació, queda redactat de la manera següent:

«c) Els membres de les Forces Armades i de la Guàrdia Civil hauran d'atindre's al que dispose la seua legislació específica per a l'exercici del dret d'associació pel que fa a associacions professionals.»

Disposició final cinquena. *Modificació de la Llei 39/2007, de 19 de novembre, de la Carrera Militar.*

La Llei 39/2007, de 19 de novembre, de la Carrera Militar, queda modificada com segueix:

U. L'apartat 1 de l'article 4 queda redactat de la manera següent:

«1. Les regles essencials que definixen el comportament del militar són les definides en la Llei Orgànica de drets i deures dels membres de les Forces Armades.»

Dos. Es modifica la disposició addicional sexta amb l'addició d'un nou apartat 1, que queda redactada en els termes següents:

«Disposició addicional sexta. *Accés al Cos Militar de Sanitat en l'especialitat de medicina.*

1. A més del model de formació previst en l'article 44.2, en el Cos Militar de Sanitat, en l'especialitat de medicina, també es podrà ingressar sense titulació universitària prèvia en la quota que es determine en la provisió anual de places corresponent.

En este cas, la formació d'oficials mèdics comprendrà, d'una banda, la formació militar general, específica i tècnica, i, d'una altra, la corresponent al títol universitari oficial de graduat en Medicina.

Les ensenyances conduents a l'obtenció del corresponent títol de grau, que habilite per a l'exercici de la professió regulada de metge, seran impartides per aquelles universitats públiques amb què s'acorde el corresponent conveni de col·laboració.

Els requisits específics per a l'ingrés, quan s'hi accedisca sense titulació, seran els establits en el primer paràgraf de l'article 57.1 d'esta llei.

Als alumnes del centre docent militar de formació els serà aplicable el règim establert en esta llei i, especialment, el que preveu l'article 71.1 referent al rescabament econòmic a l'Estat quan es cause baixa a petició pròpia des del primer any de formació.

Per a la renúncia a la condició de militar de carrera serà requisit tindre complerts dotze anys de temps de servicis des de l'accés a l'escala.

2. Sense perjudi del que establix l'article 56, també podran accedir a militar de complement en el Cos Militar de Sanitat en l'especialitat de medicina, sense posseir la nacionalitat espanyola, els nacionals dels països que reglamentàriament es determinen entre els que mantenen amb Espanya especials vincles històrics, culturals i lingüístics, en les places que es determinen en la provisió anual corresponent.

Els serà aplicable el règim dels militars de complement establert en esta llei, tenint en compte que el seu compromís tindrà una duració, a comptar des del seu nomenament com a alumne, de huit anys, i que podran accedir a la condició de militar de carrera, d'acord amb el que preveu l'article 62, una vegada adquirida la nacionalitat espanyola.»

Disposició final sexta. *Modificació de la Llei 8/2006, de 24 d'abril, de Tropa i Marineria.*

L'article 15 de la Llei 8/2006, de 24 d'abril, de Tropa i Marineria, queda redactat en els termes següents:

«Article 15. *Promoció interna.*

Als militars professionals de tropa i marineria que tinguen, almenys, un any de temps de servicis, se'ls facilitarà la promoció interna, dins del seu exèrcit, a l'ensenyança militar de formació per a la incorporació a les escales de suboficials. A estos efectes, es reservarà almenys el 80 per cent de les places convocades i, tenint en compte les característiques, facultats i exigències de cada escala, es podrà reservar, en alguns casos, la totalitat de les places convocades.

Igualment se'ls facilitarà la participació en els diferents processos de promoció a l'ensenyança militar de formació, per a la incorporació a les escales d'oficials dels cossos generals i d'infanteria de marina, dins del seu exèrcit, amb la reserva de places que establisca el Consell de Ministres.»

Disposició final setèima. *Modificació de la Llei 26/1999, de 9 de juliol, de mesures de suport a la mobilitat geogràfica dels membres de les Forces Armades.*

S'afegirà una nova disposició addicional a la Llei 26/1999, de 9 de juliol, de mesures de suport a la mobilitat geogràfica dels membres de les Forces Armades, amb la redacció següent:

«Disposició addicional deu. *Protecció específica en determinats supòsits.*

En els supòsits de pas a retir com a conseqüència d'insuficiència de condicions psicofísiques en acte de servici o terrorisme que impliquen inutilitat permanent, absoluta o gran invalidesa, o en situacions greus especials de necessitat personal, social o econòmica, coincidents amb l'aplicació de l'article 9 o de l'apartat 1 de l'article 10, el titular o els beneficiaris a qui es referix l'article 6 podran mantindre l'ús de la vivenda mentres subsistisquen estes situacions i sempre que es mantinga l'ocupació real i efectiva de la vivenda.»

Disposició final octava. *Adaptació del règim disciplinari de les Forces Armades.*

1. El Govern haurà de remetre al Congrés dels Diputats en el termini d'un any un projecte de llei de reforma de la Llei Orgànica 8/1998, de 2 de desembre, de Règim Disciplinari de les Forces Armades. El text tindrà en compte la doctrina del Tribunal Europeu de Drets Humans, del Tribunal Constitucional i del Tribunal Suprem sobre drets i garanties

fonamentals en l'exercici de la potestat disciplinària en l'àmbit militar i la seua necessària adaptació a la plena professionalització de les Forces Armades, a la presència de la dona i a l'organització i missions que tenen assenyalades en la Llei Orgànica de la Defensa Nacional.

2. El règim disciplinari inclourà una regulació específica per a les unitats i personal destacats en zones d'operacions, en els termes que preveu per a estos l'article 16 de la Llei Orgànica de la Defensa Nacional.

3. El Govern també haurà de remetre al Congrés dels Diputats un projecte de llei per a l'actualització de la Llei Orgànica 13/1985, de 9 de desembre, del Codi Penal Militar i per a fer les necessàries adaptacions de les lleis processals militars.

Disposició final novena. *Registre d'Associacions Professionals de Membres de les Forces Armades.*

El ministre de Defensa, en el termini de tres mesos a partir de l'entrada en vigor d'esta llei, regularà el Registre d'Associacions Professionals de Membres de les Forces Armades previst en l'article 36.1.

Disposició final deu. *Constitució del Consell de Personal de les Forces Armades i de l'Observatori de la vida militar.*

El Govern, en el termini de sis mesos a partir de l'entrada en vigor d'esta llei, regularà el Consell de Personal de les Forces Armades i establirà el calendari per a constituir-lo. L'Observatori de la vida militar haurà d'estar constituït en el termini de sis mesos a partir de l'entrada en vigor d'esta llei.

Disposició final onze. *Avaluació per l'Observatori de la vida militar.*

1. L'Observatori de la vida militar efectuarà una anàlisi i avaluació sobre:

a) L'exercici dels drets fonamentals i llibertats públiques dels membres de les Forces Armades.

b) Les funcions, règim de treball i representativitat del Consell de Personal de les Forces Armades.

c) El règim de drets i garanties dels components del Consell de Personal en representació de les associacions professionals.

d) El mateix Observatori de la vida militar.

2. L'Observatori efectuarà, així mateix, anualment, una anàlisi específica sobre els elements que configuren la carrera militar, els reconeixements amb caràcter honorífic i els corresponents processos de transició derivats del desplegament i aplicació de la Llei de la Carrera Militar. L'Observatori presentarà l'informe anual corresponent davant de la Comissió de Defensa del Congrés dels Diputats, que emetrà un dictamen sobre el seu contingut, en el qual es podran, si cal, incloure recomanacions.

3. En els informes es podran presentar suggeriments que afecten tant les normes legals i reglamentàries precises com les qüestions de gestió i procediment.

Disposició final dotze. *Reforma del règim transitori de la Llei de la Carrera Militar.*

En el termini de sis mesos a partir de l'entrada en vigor d'esta llei, el Govern remetrà al Congrés dels Diputats un projecte de llei per a la reforma del règim transitori de la Llei de la Carrera Militar, després de l'experiència adquirida en la seua aplicació. A estos efectes, la Comissió de Defensa del Congrés dels Diputats emetrà un dictamen amb caràcter previ que aborde els diversos elements del període transitori de la llei, en particular els referits a la promoció i canvi d'escala, règim d'ascensos, antiguitat, pas a la situació de reserva i reconeixements acadèmics de la formació adquirida, així com al retir del personal discapacitat, considerant, si és el cas, els corresponents efectes econòmics.

Disposició final tretze. *Títol competencial.*

Esta llei orgànica es dicta a l'empara del que preveu l'article 149.1.1a i 4a de la Constitució.

Disposició final catorze. *Caràcter de llei ordinària.*

Tenen caràcter de llei ordinària l'apartat 2 de l'article 1, els articles 18 al 32 i 46 al 51, els apartats 2, 7 i 8 de l'article 52 i els articles 53 al 56, així com la disposició addicional segona, els apartats 1 i 2 de la disposició derogatòria única i les disposicions finals quinta, sexta, sèptima, deu, onze i dotze.

Disposició final quinze. *Entrada en vigor.*

La present llei orgànica entrarà en vigor el dia 1 d'octubre de 2011.

Per tant,
Mane a tots els espanyols, particulars i autoritats, que complisquen esta llei orgànica i que la facen complir.

Madrid, 27 de juliol de 2011.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
JOSÉ LUIS RODRÍGUEZ ZAPATERO